

Kifejtendő kérdések:

1.) Adja meg a Fermi-energia definícióját, (és számolja ki értékét 1-dimenziós szabad elektronok rendszerére a hosszegységre jutó elektronok számából!)

2.) (Az $\varepsilon(k)$ diszperziós relációt szemléltető ábrával mutassa meg, hogy miben különbözik a direkt tiltott sávú és az indirekt tiltott sávú félvezető?) (Indokolja meg, hogy melyik alkalmas és melyik nem alkalmas lézer készítésére!) A félvezető lézerben mi biztosítja a lézerműködéshez szükséges populáció-inverziót?

3.) Miben azonos és miben különbözik a ballisztikus és a mezoskopikus elektrontranszport (nevezzen meg legalább két-két tulajdonságot)? Mikor beszélhetünk lokális paraméterekkel (pl. fajlagos ellenállás) jellemzett makroskopikus transzportról?

4.) Rajzolja fel a vas spin-függő $D(\varepsilon)$ állapot-sűrűségét a ferromágneses fázisában. Miért függ az elektronok spin-állapotától az állapot-sűrűség? A $D_{\uparrow}(\varepsilon)$ és $D_{\downarrow}(\varepsilon)$ függvények segítségével írja fel a mágneszettség telítési értékét adó integrál-kifejezést!

Teszt:

1. A szabad elektron-gáz Sommerfeld-modellje nagyságrendileg helyesen írja le a fémek fajhőjét,

☐	A mert az elektronok hullámonként vannak tekintve
☐	B mert az elektronokhoz $\varepsilon(k) = \frac{\hbar^2 k^2}{2m}$ kinetikus energia van rendelve
☐	C mert az összes elektron gerjeszthető
☒	D mert figyelembe veszi a Pauli-elvet

2. A vezetési elektronok mágneses szuszceptibilitása

☐	A a hőmérséklet négyzetével változik
☐	B arányos a hőmérséklettel
☒	C hőmérséklet-független
☐	D fordítva arányos a hőmérséklettel

3. A szabad elektronrendszert leíró Sommerfeld-modell alkalmazza

☒	A a Fermi-Dirac eloszlásfüggvényt
☒	B a periodikus határfeltételt
☐	C az ekvipartíció tételét
☒	D a Pauli-elvet

4. A klasszikus fizika helyesen írja le a fémek vezetési elektronjaitól származó

A	fajhőt
B	mágneses szuszceptibilitást
C	vezetőképességet
D	Hall-állandót

5. A szoros kötésű közelítésben az átfedési integrál függ

☒	az atomi hullámfüggvények térbeli alakjától (pl. s- vagy p-típusú elektron)
B	az elektronok spinjétől
☒	a kristályszerkezettől
☒	az atomi energiaszintek távolságától

6. Egy tiszta félvezetőben

A	a Fermi-felület jó közelítéssel gömb alakú
B	a hőmérséklet növelésével a vezetőképesség csökken
☒	az elektronok száma megegyezik a lyukak számával
☒	a kémiai potenciál a jó közelítéssel a tiltott sáv közepén helyezkedik el

7. A vezetőképesség-kvantum értéke

A	$2e/h$
☒	$2e^2/h$
C	$h/2e$
D	$h/2e^2$

8. A ballisztikus és mezoszkopikus transzport közös vonása, hogy

A	rugalmatlan ütközések vannak
☒	nem definiálható a fajlagos vezetőképesség
☒	nem alakul ki termikus egyensúly
☒	fáziskoherens transzport valósul meg

9. A makroszkopikus transzport Boltzmann-egyenlettel történő leírásának jellemzője

☒	rugalmatlan ütközések vannak
B	nem definiálható a fajlagos vezetőképesség
☒	termikus egyensúly alakul ki
D	fáziskoherens transzport valósul meg

10. Az elektronok $\varepsilon(k)$ diszperziós relációjából meghatározható

☒	az effektív tömeg
☒	a csoportsebesség
☒	a $D(\varepsilon)$ állapotsűrűség
D	az $f(\varepsilon)$ Fermi-eloszlásfüggvény

11. Egy fémes kristályban a vezetési elektront leíró hullámfüggvény tulajdonsága, hogy

☒	egy rácsvektorral történő eltolása esetén abszolút-értéke nem változik
B	egy rácsvektorral történő eltolás esetén $\psi(\mathbf{r} + \mathbf{R}) = e^{i\mathbf{k}\mathbf{r}} \psi(\mathbf{R})$
☒	egy rácsvektorral történő eltolása esetén abszolút-értékének négyzete nem változik
☒	egy rácsvektorral történő eltolás esetén $\psi(\mathbf{r} + \mathbf{R}) = e^{i\mathbf{k}\mathbf{R}} \psi(\mathbf{r})$

12. A kvantum-pötty tulajdonságait meghatározó fizikai jelenség

☒	az elektron töltése által meghatározott diszkrét nívószerkezet
B	a kis méret által meghatározott diszkrét nívószerkezet
C	az elektronok fémes terjedése
☒	az elektronok alagúteffektussal történő terjedése

13. A III-V (pl. GaAs) típusú félvezetők jellemzője

A	az indirekt tiltott sáv
☒	a direkt tiltott sáv
☒	az inverziós szimmetria hiánya
☒	a kovalens és az ionos kötéstípus keveredése

14. Az Adaptív Cruise Control (ACC) működési elve

A	time-of-flight (TOF)
☒	Doppler-effektus
C	ultrahang visszhangjának mérése
☒	mikrohullám visszhangjának mérése

15. A vas ferromágneses fázisában

☒	a vezetési elektronok spin-polarizáltak
B	az egy atomra jutó telítési mágnesszettség megegyezik a különálló vas atomokra jutó mágnesszettséggel
C	a ferromágnesség eredete a vas atomok 3d nívójához tartozó pályamomentum
☒	a d-sávok betöltöttsége függ a spin-állapottól

16. A ferromágnesség átlagtér közelítésében alkalmazott Weiss-tér

☒	a Curie-hőmérséklet felett nullától különbözik
B	a Curie-hőmérséklet felett nulla
C	arányos a telítési mágnesezettséggel
☒	arányos a mágnesezettséggel

17. A lock-in erősítő (phase sensitive detector)

☒	a gerjesztési frekvenciának megfelelő szűrőt tartalmaz
B	a gerjesztéssel azonos frekvenciájú komponenseket átlagolja
☒	azt a jelet detektálja, amiről tudjuk, hogy mi gerjesztettük
☒	egyszerre méri egy komplex impedancia ReZ és ImZ komponensét

18. A mágnesesen lebegtetett béka

☐	A súlytalanság állapotában van
☒	súlytalanság állapotát érzi
☒	diamágneses
D	paramágneses

19. Mágneses térben lehűtött ideális fémben és szupravezetőben a tér kikapcsolása

☒	mindkettőben indít felületi áramokat
B	csak a fémben indít felületi áramokat
C	csak a szupravezetőben indít felületi áramokat
D	egyikben sem indít felületi áramokat

20. A H_{c1} és H_{c2} kritikus tér közötti tartományban a másodfajú szupravezető jellemzője a

A	nagy paramágneses susceptibilitás
B	nem nulla d.c. ellenállás
☒	perzisztens áram jelensége
☒	vortex-fázis